

GRÖN FLAGG

BLI KEMIKALIESMART

- EN HÅLLBARHETSRESA FÖR ATT SKAPA EN KEMIKALIE OCH GIFTFRI MILJÖ

2024

INNEHÅLL

1. INTRO

2. LÄROPLANSKOPPLING

3. HÅLLBAR UTVECKLING

4. GLOBALA MÅLEN

5. KARTLÄGGNING

6. UTVECKLINGSOMRÅDEN OCH AKTIVITETER

HEJ!

Välkommen till Bli kemikaliesmart, en Grön Flagg-resa där vi tillsammans kan skapa en säker och hälsosam miljö för våra elever. Att arbeta med att minska kemikalier i vår vardag är inte bara viktigt för elevernas hälsa, det är också ett roligt och inspirerande sätt att engagera både personal och föräldrar i hållbarhetsfrågor.

Kemikalier finns lite överallt och de kan vara både bra och dåliga. Många kemikalier har vi människor stor nytta av, men vissa kan vara skadliga för människor och miljö. Det finns kemikalier som kan skada genom att till exempel ge allergi och en del misstänks kunna påverka hormonsystemet eller nervsystemet. Du som arbetar på skolan har en viktig roll för att minska mängden skadliga ämnen som eleverna kommer i kontakt med. Dessutom bidrar skolan till en bättre värld genom att minska sin påverkan på naturen och främja hållbara livsstilar.

Den här resan, med uppdaterat material 2024, bygger på materialet *Kemikaliesmart skola* som Grön Flagg tagit fram tillsammans med Kemikalieinspektionen.

Lycka till!

BÖRLAR VI EN HÅLLBAR FRAMTID

LÄROPLANSKOPPLING

MÅL FRÅN LGR 22

Ur Skolans uppdrag:

"Genom ett miljöperspektiv får de möjligheter både att ta ansvar för den miljö de själva direkt kan påverka och att skaffa sig ett personligt förhållningssätt till övergripande och globala miljöfrågor. Undervisningen ska belysa hur samhällets funktioner och vårt sätt att leva och arbeta kan anpassas för att skapa hållbar utveckling."

Ur Övergripande mål och riktlinjer:

Skolans mål är att varje elev:

- visar respekt för och omsorg om såväl närmiljö som miljö i ett vidare perspektiv.

Skolan ska ansvara för att varje elev efter genomgången grundskola:

- kan lösa problem och omsätta idéer till handling på ett kreativt och ansvarsfullt sätt,
- har fått kunskaper om förutsättningarna för en god miljö och en hållbar utveckling,

Ur Rektors ansvar:

- skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas,
- i undervisningen i olika ämnen integrera ämnesövergripande kunskapsområden, exempelvis miljö, trafik, jämställdhet, konsumentfrågor ...

HÅLLBAR UTVECKLING

EKOLOGISKA DIMENSIONEN

Att undervisa om farliga kemiska ämnen är avgörande för att främja ekologisk hållbarhet. Genom att förstå kemiska ämnens påverkan på miljön kan eleverna lära sig att minska skadliga utsläpp och främja en mer hållbar användning av resurser. Kunskap om hur farliga kemikalier kan förorena vatten, luft och mark hjälper eleverna att bli medvetna om vikten av att använda och hantera kemikalier på ett ansvarsfullt sätt. Detta bidrar till att skydda ekosystem och bevara biologisk mångfald, vilket är centralt för att upprätthålla en hälsosam planet för framtida generationer.

SOCIALA DIMENSIONEN

Social hållbarhet handlar om att skapa ett samhälle där alla individer har tillgång till en säker och hälsosam miljö. Genom att utbilda elever om farliga kemiska ämnen kan vi främja medvetenhet om hälsorisker och arbetsmiljöfrågor, vilket är viktigt för att skydda både individer och samhällen. Eleverna lär sig vikten av att följa säkerhetsföreskrifter och utvecklar en ansvarskänsla gentemot andra människor och kommande generationer. Detta bidrar till att skapa en kultur av säkerhet och ansvar, där kunskap om kemikalier och deras effekter kan användas för att förbättra livskvaliteten för alla.

HÅLLBAR UTVECKLING FORTS.

EKONOMISKA DIMENSIONEN

Ekonomisk hållbarhet innefattar att förstå och minimera de kostnader som är förknippade med hantering av farliga kemiska ämnen. Genom utbildning kan eleverna lära sig om kostnadseffektiva metoder för att reducera användningen av farliga kemikalier och istället använda säkrare alternativ. Detta minskar inte bara de ekonomiska bördorna för företag och samhällen genom att undvika kostsamma miljöskador och hälsoproblem, utan främjar också innovation och utveckling av gröna teknologier. Att investera i kunskap om kemiska ämnen kan således leda till långsiktiga ekonomiska fördelar genom att skapa mer hållbara affärsmodeller och arbetstillfällen.

SAMMANFATTNING

Genom att integrera utbildning om farliga kemiska ämnen i undervisningen, kan vi stödja alla tre dimensioner av hållbarhet: ekologisk, ekonomisk och social. Eleverna får verktyg och kunskaper för att agera ansvarsfullt och bidra till en hållbar framtid, vilket är avgörande för att möta de utmaningar som vår värld står inför. Som pedagoger har vi en central roll i att främja denna medvetenhet och ge våra elever möjligheten att bli aktiva och informerade medborgare.

GLOBALA MÅLEN

3 GOD HÄLSA OCH
VÄLBEFINNANDE

Genom att minska användningen av skadliga kemikalier i skolan skapar vi en hälsosammare miljö för elever och personal, vilket bidrar till bättre hälsa och välbefinnande för alla.

4 GOD UTBILDNING
FÖR ALLA

Delmål 4.7 - Att arbeta för att bli en kemikaliesmart skola bidrar till delmål 4.7 genom att lära elever och personal om hållbara livsstilar och de negativa effekterna av skadliga kemikalier. Det främjar hälsa och välbefinnande, utvecklar ansvarskänsla och globalt medborgarskap, och integrerar hållbarhetsprinciper i vardagen. Genom praktiska aktiviteter och samarbete med föräldrar och samhälle, sprids kunskap och engagemang för hållbar utveckling, vilket hjälper att skapa en generation som inte bara förstår utmaningarna utan också har verktygen att lösa dem.

6 RENT VATTEN OCH
SANITET FÖR ALLA

När vi använder miljövänliga rengöringsmedel och hygienprodukter, minskar vi föroreningar i vattnet. Detta bidrar till att bevara rent vatten och god sanitet för alla.

GLOBALA MÅLEN FORTS.

12 HÅLLBAR
KONSUMTION OCH
PRODUKTION

Genom att välja miljövänliga och hållbara produkter stödjer vi ansvarsfull konsumtion och produktion. Detta hjälper till att minska vårt ekologiska fotavtryck och bidrar till en mer hållbar framtid.

13 BEKÄMPA KLIMAT-
FÖRÄNDRINGARNA

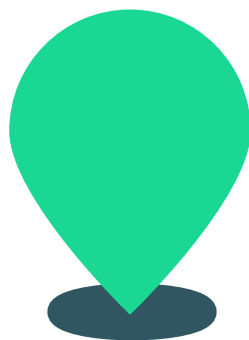

Att använda hållbara och miljövänliga produkter kan bidra till att minska koldioxidutsläppen och andra växthusgaser. Detta hjälper till att bekämpa klimatförändringarna och skydda vår planet.

15 EKOSYSTEM OCH
BIOLOGISK MÅNGFALD

Genom att minska kemikalieanvändningen skyddar vi våra ekosystem och bevarar biologisk mångfald. Detta är viktigt för att upprätthålla naturens balans och hälsa.

KARTLÄGGNING

Vet du vad för material och medel som används på skolan? Vad passar bäst in i er verksamhet (du får fylla i flera):

- Används miljövänliga städmedel/produkter på skolan?
- Tänker skolan på kemikalieaspekten vid val av rengöringsmedle, köksartiklar och friditsartiklar?
- Innehåller artiklarna PCV eller Ftalater?
- Tänker skolan på kemikalieaspekten vid val och användning av slöjdmaterial?
- Används lim och färg som är anpassat för eleverna?
- Används förkläden utan PVC och Ftalater?
- Försöker skolan använda naturliga/egengjorda material vid skapande?
- Vädrar skolan efter skapande, laborationer, slöjd?
- Om ni skapar eller slöjdar med återanvända material, tänker ni på kemikalieinnehållet i materialet?
- Finns det restriktioner för parfym på skolan?
- Tvättar skolan textilier och kuddar innan första användningen och sedan regelbundet?
- Återvinner skolan så att material med kemiska substanser tas tillvara på rätt sätt och hålls borta från naturen?

PSSST..

Använd kartläggningen för att komma fram till vad som fungerar bra respektive mindre bra i verksamheten. Det som fungerar mindre bra kan verka som underlag när ni planerar upp er kommande resa med fokus på kemikalier.

JA NEJ VET EJ

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

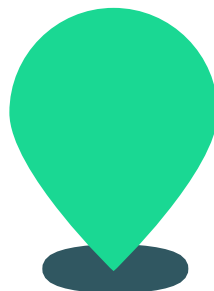
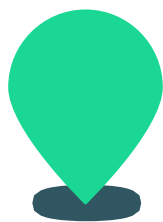
☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

☐	☐	☐
--------------------------	--------------------------	--------------------------

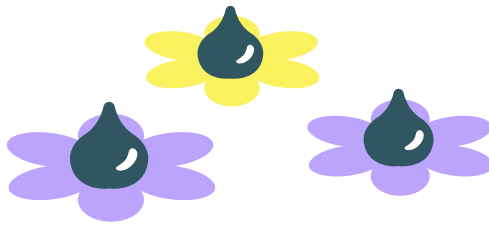
KARTLÄGGNING FORTS.

Hu ser det ut på skolans gård? Vad passar bäst in i er verksamhet (du får fylla i flera):

	JA	NEJ	VET EJ
• Odlar ni på skolan?	☐	☐	☐
• Finns det växter på gården som kan vara giftiga?	☐	☐	☐
• Finns det impregnerat virke på gården?	☐	☐	☐
• Finns det platser för eleverna att vila och söka skydd från solen?	☐	☐	☐

Vad passar bäst in vid val av mat och material i köket? (du får fylla i flera):

• Köper skolan in ekologisk mat fri från bekämpningsmedel?	☐	☐	☐
• Används köksmaterial som är menade att använda till livsmedel? Tips: Se gärna till att köksmaterial har märkningen "kniv och gaffel" eller orden "till livsmedel".	☐	☐	☐

UTVECKLINGSOMRÅDE 1

INSPIRATION

TEMA

Kemikalier- och giftfri miljö

TITEL

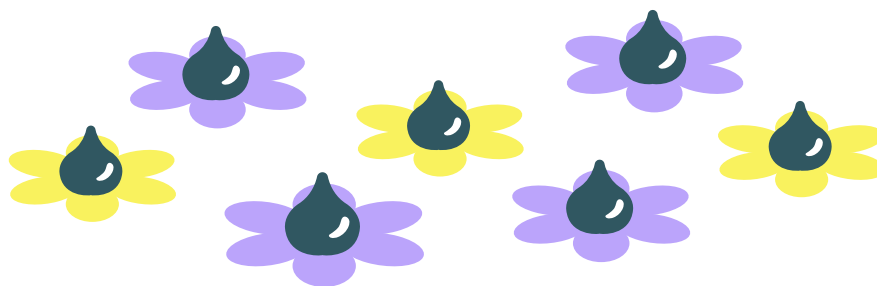
Är skolan kemikaliesmart?

VAD

Vi kommer att arbeta med att kartlägga om hur just vår skola har kemikaliesmarta eller kemikaliefarliga material gör medvetna val genom att titta närmre på några olika aspekter, miljömärkningar, luftkvalitet, städ- och bespisingrutiner.

VARFÖR

Elever vistas merparten av sina vardagar i skolan och skolans lokaler. Av denna anledning kan man titta på olika föremål och miljöer som eleverna vistas i och ibland använder under skoldagen. Det kan också vara viktigt att inte bara tala om hur detta påverkar individen utan också miljön. Som ett led i att undervisa om kemikalier är det också viktigt att undervisa om hur man agerar om man utsätts för något som är direkt skadligt.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1 FORTS.

INSPIRATION

HUR

Vi kommer att tillsammans lära oss om vad som kan vara farligt för eleverna och tillsammans rensa ut detta och lämna till återvinningen. Vi kommer att undersöka olika delar av skolan och dokumentera våra fynd samt komma upp med förslag på lösningar och alternativ på detta. Vi involverar elevernas vårdnadshavare genom att berätta om vårt arbete. Vi kommer även att kontakta lokalmedia för att sprida vårt arbete till närsamhället.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Vi kommer att involvera eleverna genom att samtala om ämnet, låta de vara med och påverka upplägget och lyssna till deras tankar och idéer om hållbarhet och farliga ämnen. Vi kommer att använda oss av aktivitetskorten som tillhör materialet *Kemikaliesmart skola*. Sidhänvisning s. 18-24.

HÅLLBAR UTVECKLING

Se avsnittet om **hållbar utveckling** och de **globala målen** och välj det som passar.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2

INSPIRATION

TEMA

Kemikalier- och giftfri miljö

TITEL

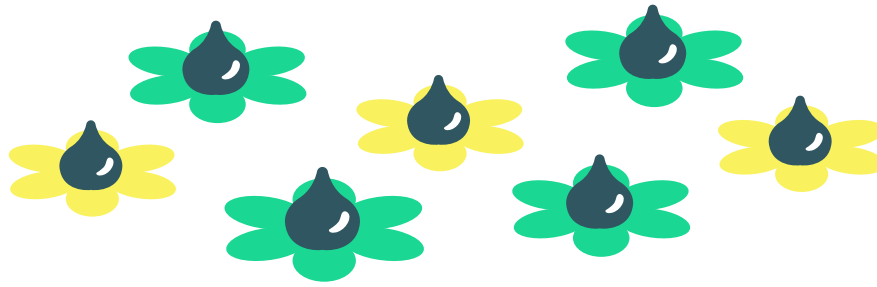
Kemikaliesmart konsumtion

VAD

Vi kommer att se över vår egen konsumtion, vad våra kläder och produkter innehåller, hur de är märkta och av vilket material samt vad man kan tänka på när man väljer att handla i butik eller på nätet.

VARFÖR

Elever lär sig hur man kan tänka på vad man själv utsätter sig för, men också producenter och tillverkare av produkter samt de som sedan ska ta hand om produkterna när de slängs eller återvinns. Genom att skapa en medvetenhet kring sin egen och familjens konsumtion minskar vi risken för exponering av skadliga ämnen för producent, försäljare och konsument vilket skyddar deras långsiktiga hälsa samt miljön.

UTVECKLINGSOMRÅDE 2 FORTS.

INSPIRATION

HUR

Vi kommer att tillsammans med eleverna göra en kartläggning av vad vi har för olika material i våra kläder, tvål och skönhetsprodukter, tvättmedel och andra tänkbara personliga produkter och se om de innehåller hälsoskadliga ämnen. Vi kommer även kolla på vilka lämpliga val man kan göra som alternativ till de nuvarande och hur mycket information man kan finna. Eleverna kommer att få göra efterforskning på ämnen som står på innehållsförteckningar och klädlappar. Vi kommer även att möjliggöra för eleverna att visa på handlingskompetens genom att presentera olika sätt eleverna kan vara med och påverka genom att komma upp med olika lösningar och alternativ.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Vi kommer utgå från elevernas eget intresse och konsumtionsvanor. Eleverna uppmanas att komma med egna lösningar kring problemet med kemikalier i konsumtionsvaror, vilka alternativ som kan finnas.

HÅLLBAR UTVECKLING

Se avsnittet om **hållbar utveckling** och de **globala målen** och välj det som passar.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3

INSPIRATION

TEMA

Kemikalier- och giftfri miljö

TITEL

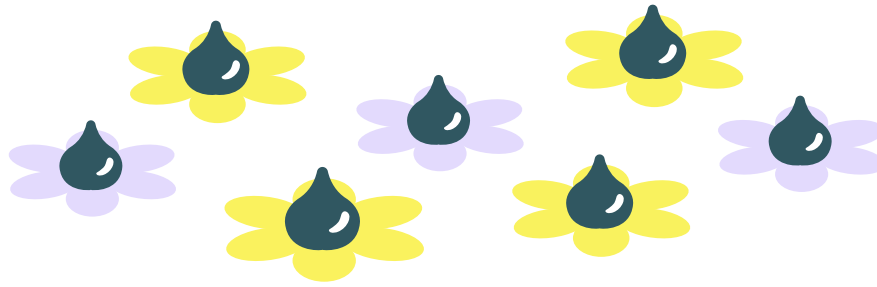
Kemikaliesmart kök och städ

VAD

Vi kommer att se över hur vi kan göra köket och våra städrutiner på skolan kemikaliesmarta.

VARFÖR

Oönskade kemikalier kan hamna i maten på olika sätt, till exempel vid odling och djuruppfödning, produktion, tillagning eller servering. Elever är extra utsatta eftersom deras kroppar inte är färdigutvecklade. En hel del oönskade kemikalier samlas i dammet. Genom att tänka igenom våra städrutiner och inköp av städprodukter kan vi minska mängden miljö- och hälsofarliga ämnen som eleverna kommer i kontakt med.

UTVECKLINGSOMRÅDE 3 FORTS.

INSPIRATION

HUR

Vi kommer att samarbeta med kök och städ på skolan och gå igenom våra rutiner, produkter och material. Vi lär oss om olika miljömärkningar på produkter. Tillsammans med eleverna kommer vi i mindre grupper att väcka intresse för var maten kommer ifrån och vad den kan innehålla för olika ingredienser. Vi kommer även att arbeta med odling.

DELAKTIGHET OCH INFLYTANDE

Eleverna är delaktiga och involveras genom de olika aktivitetskorten som tillhör materialet *Kemikaliesmart skola*.

HÅLLBAR UTVECKLING

Se avsnittet om **hållbar utveckling** och **de globala målen** och välj det som passar.

AKTIVITETSTIPS

Till denna resa har vi utgått från materialet *Kemikaliesmart skola*. Till materialet tillhör olika lektionsupplägg, elevblad, regler, länkar samt tips på hur man kan involvera vårdnadshavare. Du kan använda dig av hela materialet men här kommer även tips på vad som passar till de olika utvecklingsområdena i resan.

UTVECKLINGSOMRÅDE 1 "ÄR DIN SKOLA KEMIKALIESMART?"

Uppdrag och aktivitetskort

s. 18-24

UTVECKLINGSOMRÅDE 2 "KEMIKALIESMART GÅRD"

Uppdrag och aktivitetskort

s. 37-40

UTVECKLINGSOMRÅDE 3 "KEMIKALIESMART KÖK OCH STÄD"

Uppdrag och aktivitetskort

s. 27-28

AKTIVITETSTIPS FORTS.

ÖVRIGA TIPS

FILM

- **Kemikaliekunskap.** Har du koll på det här med kemikalier? Var de finns och om de är farliga? Titta på den här kortfilmen och få koll:
https://www.youtube.com/watch?v=_FW5Bqyc6lg
- **Är du en fena på sopsortering?** Att sortera rätt är kemikaliesmart! Hur skulle du sortera de här kluringarna? Testa dina kunskaper med den här filmen:
<https://www.youtube.com/watch?v=bbxWQ00meYs>
- **Vad är kemikaliesmart på skolan?** Vad ska ni rensa bort och vad ska ni behålla? Här får ni tips! <https://www.youtube.com/watch?v=5dW9vppCw4o>